

Sluttrapport - “Et verdig hjem”

Prosjektet har blitt finansiert av Husbanken gjennom tilskuddsordningen “Tilskudd til boligsosiale tiltak”. Arbeidet i prosjektet har vært et samarbeid mellom Helse og mestring, Sentraladministrasjon og Undervisning og oppvekst i Halden kommune. Målsetningen har vært å identifisere, kartlegge og bistå barnefamilier som leier bolig, bor trangt og har en lav inntekt. Prosjektperioden har løpt fra oktober 2022 til oktober 2023.

Oppsummering av prosjektets funn:

Individnivå:

Behovet for bistand på boligmarkedet for disse familiene har vist seg å være betydelig. Behovene og omfanget har variert, men fellestrekket har vært at bosituasjonen har påvirket barnas hverdag negativt. For å kunne hjelpe familiene på en god måte, har prosjektet erfart at de kommunale tjenestene må samarbeide på tvers, og at dette er noe familiene ønsker og samtykker til. Det store flertallet leier bolig på det private utleiemarkedet og har sin inntekt fra Nav. 94% av familiene i prosjektet er i ny bolig i dag, primært i annen privat utleiebolig. I denne prosessen har kommunen erfart at veiledning og drahjelp er avgjørende. Prosjektet har i løpet av et år bistått 33 familier med til sammen 88 barn.

Systemnivå:

Prosjektet har vist at samarbeid og samhandling er nødvendig hvis kommunen skal lykkes med konkret forbedring av de vanskeligstilte familienes bosituasjon. Funnene i prosjektet underbygger i stor grad tidligere kjent kunnskap om de boligsosiale utfordringene i kommunen, samt bildet som tegnes opp i kommunens boligsosiale strategi. Deltakere fra prosjektets styringsgruppe har også deltatt i arbeidet med boligsosiale strategien. Prosjektet har gitt kommunen konkrete tall på behovet og viser at det mangler boliger med tre eller flere soverom til utsatte barnefamilier, både i det kommunale og private utleiemarkedet.

Gode samarbeidskulturer skaper tilhørighet, opplevelse av fellesskap og tillit mellom medarbeidere som befinner seg i samme kultur. Når man får dette fellesskapet, så blir det enklere å samarbeide med medarbeidere både oppover og nedover i rollesettet. Dersom en kommune skal løse sine oppgaver rundt de sårbare barna på et akseptabelt nivå, må kommunen som en helhet koordinere sine tjenester, de ulike tiltakene, de må samskape og samarbeide for å nå målet om en god barndom for barna. (Jacobsen & Thorsvik (2018))

1 Bakgrunn for prosjektet

Arbeidet med prosjektet har bakgrunn i kommunens arbeid i Velferdspiloten. Ved hjelp av Husbankens boligsosiale monitor ble det avdekket at et stort antall barnefamilier bor trangt, leier bolig og har lav inntekt i kommunen. Dette førte til et ønske om å identifisere, og om mulig, hjelpe de til en bedre bosituasjon.

Folkehelseprofilen viser at barn og unge i Halden kommune skårer dårligere enn landsgjennomsnittet på en rekke områder innenfor helse og levekår. Innenfor oppvekst og levekår er følgende hovedutfordringer identifisert i Halden; høy andel unge arbeidsledige og uføretrygdede, høy andel barnefattigdom, store levekårsforskjeller og sosiale helseforskjeller. Over tid er dette antatt å gi en selvforsterkende, uheldig effekt på samfunnsutviklingen.

I kommunens oppvekstplan legges det stor vekt på viktigheten av at barn og unge skal sikres en stabil oppvekst. Det er vanskelig å fremme en stabil oppvekst når boforholdene er kritikkverdige. Derfor sees oppvekstplanens intensjon og målsetting i sammenheng med boligsosialt arbeid i kommunen.

Et økt fokus på barns tilhørighet til en skolekrets og et nærmiljø over tid, er et vesentlig element som i stor grad fremmer en stabil oppvekst, og som kan forebygge sosiale og emosjonelle problemer. De negative konsekvensene av flytting er dels praktiske, men også psykososialt krevende for de sårbare barna. Barn som må bytte bosted gjentatte ganger i løpet av barndommen, har større risiko for å utvikle psykiske problemer, enn de som ikke flytter på seg. En samordning av bolig tjenester med det øvrige tjenestetilbudet i kommunen vil utgjøre en stor forskjell for utsatte barn, unge og deres familier. Dette arbeidet er spesielt viktig etter at barnevernreformen og de nye samhandlingslovene trådte i kraft i 2022.

Tall fra Boligsosial monitor viste at 78 familier i Halden leide bolig, bodde trangt og hadde lav inntekt. Målet med prosjektet var å identifisere og kartlegge disse familiene for å kunne hjelpe dem på best mulig måte. Identifiseringen skulle forgå gjennom innhenting av opplysninger fra Evry. Da dette ikke lot seg gjøre har familiene i prosjektet blitt meldt inn fra aktuelle tjenester i kommunen. Familiene som har deltatt i prosjektet har vært samme målgruppe som prosjektet i utgangspunktet skulle innhente fra Evry.

Prosjektet har arbeidet etter følgende problemstillinger:

Hvordan kan Halden kommune snu utviklingen, og redusere antall barnefamilier med lav inntekt, som leier og bor trangt i Halden kommune gjennom å bedre deres boforhold?

Hvordan kan kommunen samhandle på system- og individnivå til det beste for familiene?

2 Organisering av prosjektet

Prosjektet har vært organisert med en styringsgruppe fra kommunalområdene Helse og Mestring, Undervisning og Oppvekst og Sentraladministrasjon.

Det har vært gjennomført 13 møter i styringsgruppen i prosjektperioden.

Styringsgruppens sammensetning:

Forvaltningsenheten: Kirsti Sembom Bergstad prosjektmedarbeider og Kristian Marhaug

Familietjenesten: Hanne Espelund

NAV: Nina Andreassen og Marte S. Evensen.

Prosjektmedarbeider og Navs boligveileder er de som primært har vært ute og møtt familiene. Prosjektleder har også samarbeidet med andre veiledere fra bl.a. NAV på hjemmebesøk, gjeldsrådgivning, samarbeidsmøter og lignende arbeid.

Metoden for identifisering av familiene måtte, som nevnt, justeres underveis da det ikke var mulig å innhente opplysninger gjennom Evry, som først antatt. Familiene ble identifisert gjennom tjenester i kommunene som har meldt behovet videre til prosjektets styringsgruppe og KOBO (digitalt system for kommunale utleieboliger) vil bli benyttet i det videre arbeidet så snart kommunen har tatt dette i bruk. Vi anser at det å ta i bruk KOBO i kombinasjon med metoden som er utviklet, vil kunne gi gode resultater i det videre boligsosiale arbeidet i kommunen.

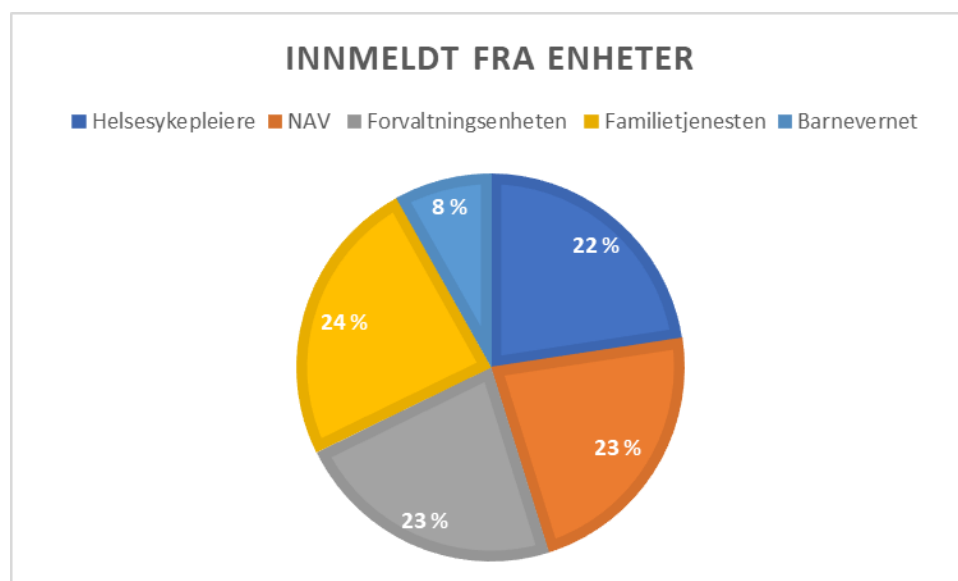
Styringsgruppen har presentert prosjektet i ulike enheter, egne og andres, og vi har opplevd en god pågang av innmeldte familier fra målgruppen i prosjektperioden fra ulike enheter.

Det organiserte samarbeidet mellom NAV og forvaltningsenheten, og kjennskap til hverandres hjelpemiddelapparat fremheves som en av prosjektets suksessfaktorer.

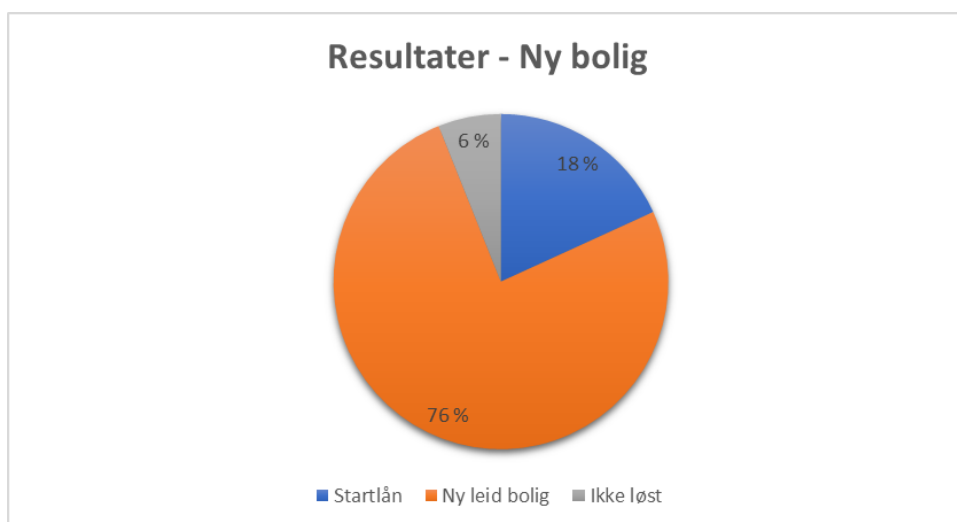
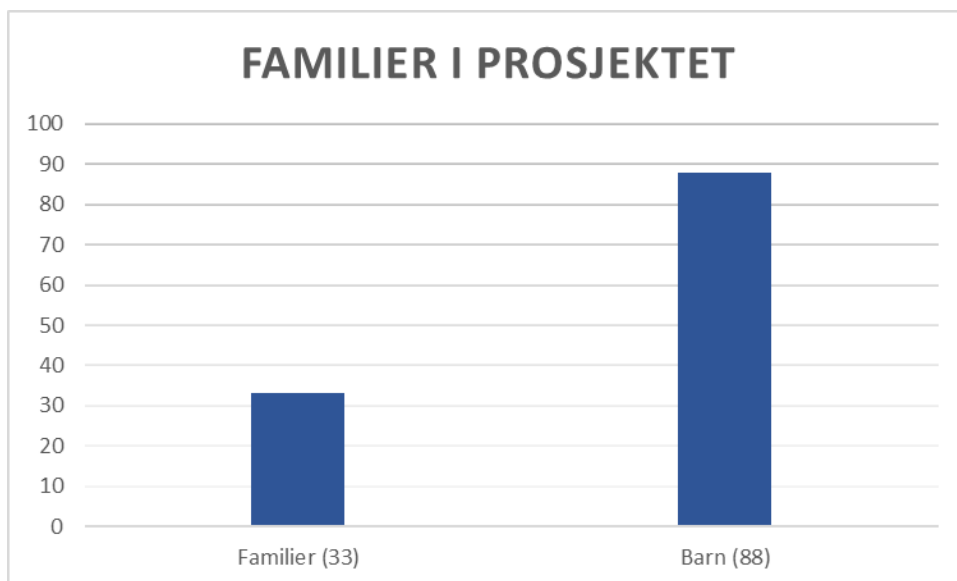
Brukermedvirkning i prosjektet er ivaretatt gjennom det tette samarbeid med brukerne, og tilpasset i hver enkelt sak. Deltakerne har selv fått definere sitt hjelpebehov.

3 Resultater

I prosjektperioden har familier med til sammen 88 barn fått hjelp til å skaffe seg en bedre bolig, enten gjennom private eller kommunale utleieboliger, men også med startlån og tilskudd for å kunne kjøpe seg en egnet bolig.

Det er totalt 62 innmeldte familier, men fordi samme familier ble meldt inn fra ulike enheter er det totale antall familier 33, med totalt 88 barn.

Det som kjennetegner familiene som prosjektet ikke har klart å bistå, er at de har behov for boliger med flere enn tre soverom. Disse boligene finnes ikke i kommunalt eie og i veldig begrenset grad i det private utleiemarkedet. Et annet interessant funn er at familiene som ble meldt inn fra en tjenestene gjerne ble eller var meldt inn fra andre tjenester, dette kunne for eksempel være en helsesykepleier som avdekket dårlige boforhold på et hjemmebesøk, og at familien hadde uttrykt bekymring rundt dårlige boforhold til NAV slik at begge tjenestene meldte inn saken til styringsgruppen samtidig.

Prosjektarbeidet har gitt oss nyttig kunnskap om leiemarkedet i kommunen, og tydeliggjort et utfordringsbilde som vi til dels var godt kjent med fra kommunens planarbeid. Det har også bidratt med å gi oss konkrete arbeidsmetoder som kan benyttes med utgangspunkt i tall og utviklingstrekk fra boligsosial monitor.

Funnene er viktig for å kunne planlegge nåværende og fremtidige behov for boliger i kommunen til målgruppen. Resultatene danner derfor et viktig kunnskapsgrunnlag for det videre arbeidet med utvikling av kommunens eiendomsstrategi.

Organiseringen av prosjektet har også gitt kommunen et hensiktsmessig utgangspunkt for det videre arbeidet med brukergruppen, noe som også er aktualisert med innføringen av den nye boligsosiale loven som tredde i kraft 1/-23. Det er opprettholdt en arbeidsgruppe fra samme kommunalområder med mål om å ivareta brukere med behov for denne type bistand på boligmarkedet. Arbeidsgruppen ivaretar på denne måten samhandling på system- og individnivå. Arbeidsgruppen er også representert i kommunens boligsosiale arbeidsgruppe.

Gjennom et økt fokus på viktigheten av godt boligsosialt arbeid i flere tjenester, og ivaretagelse/fokus på system- og individnivå, har kommunen et bedre utgangspunkt for å snu utviklingen og dermed redusere antall barnefamilier med lav inntekt, som leier og bor trangt/uegnet i Halden kommune. Dette er et resultat av at kommunen i økende grad har en samordnet tilnærming til deres boforhold og at viktigheten av å bo godt har fått tydeligere fokus i flere av kommunens tjenester enn ved oppstarten av prosjektet.

4 Eksempel på sak fra prosjektet

Avslutningsvis ønsker vi å løfte frem et eksempel på en typisk, anonymisert, case fra prosjektet.

Berit er alenemor til to barn på henholdsvis 6 og 8 år. Far har sporadisk kontakt med barna på telefon. Mor flyttet til Halden fra et annet sted i landet for å komme nærmere slekt. Utover dette har hun ikke familienettverk i byen. Berit har alltid drømt om å arbeide med dyr.

I Halden har familien bodd i to uegnede leiligheter før de fant en leilighet som familien trivdes med og som møtte deres behov. Etter et par års tid fikk Berit beskjed om at huseier hadde bestemt seg for å selge leiligheten de bor i. Berit har gått på arbeidsavklaringspenger i mange år fordi hun har en kronisk sykdom som gjør det vanskelig for henne å komme i arbeid. Hun har ventet på å få sin arbeidsevne avklart hos NAV. De har levd under trange økonomiske kår som har gjort det vanskelig å ha et vanlig liv. Berit har søkt startlån tidligere, men har fått avslag på grunn av manglende fast inntekt og en eldre gjeldspost.

Amalie på 6 år har nettopp begynt i 1. klasse og trives på skolen. Hun elsker å spille ishockey på fritiden. Berit har ikke mulighet til å kjøre Amalie på trening og kamper fordi hun ikke har bil. Imidlertid har Berit god støtte i moren til venninnen til Amalie som bor i naboblokka. Hun har tilbudt at Amalie kan sitte på til og fra trening.

Anniken på 8 år har hatt store utfordringer både faglig og sosialt for å tilpasse seg skolehverdagen. Skolen har forsøkt å tilrettelegge for henne best mulig i samarbeid med mor. Skolen anbefalte mor å ta kontakt med Familietjenesten for å få støtte i hjemmet og til den belastende og usikre livssituasjonen familien hadde.

I møte hos Familietjenesten skrev mor under en samtykkeerklæring om fritak fra taushetsplikt. Samtykket gjorde at den ansatte i Familietjenesten som er deltager i styringsgruppen til prosjektet «Et verdig hjem» kunne drøfte mors situasjon med de andre i gruppen.

Gjennom styringsgruppens samarbeid fikk mor innvilget startlån som gjorde at hun kunne kjøpe leiligheten av huseier. NAV har stilt garanti for eie først, og økonomisk rådgiver har bistått med å forhandle, og nedbetale gjeld.

Resultater for familien:

Barna fikk mulighet til å fortsette på skolen de trives på og som har lagt til rette for Anniken med tanke på hennes utfordringer.

Amalie kan fortsette med sin fritidsaktivitet og beholde sin gode venn.

Mor får mulighet til å skape et trygt og stabilt hjem for barna sine.

Mors stressnivå senkes, og hun kan rette fokus på å være en god omsorgsutøver for barna sine, og har kapasitet til å ta imot behandling og avklares mot arbeidslivet.

Resultater for kommunen:

Besparinger i form av at mor ikke trengte å etableres i ny bolig som måtte tilrettelegges for hennes funksjonsnedsettelse.

Ved eventuell flytting til ny skolekrets ville kommunen måtte etablere et nytt pedagogisk tilbud for den eldste datteren, noe som ville medført økte utgifter.

Som en følge at tett samarbeid unngikk tjenestene å jobbe parallelt og det ble lagt til rette for raske avklaringer.

Kommunen kan potensielt ha unngått framtidige utgifter ved å tilrettelegge for en stabil og trygg oppvekst.